

Bányaföldtani tevékenység a mecseki feketeköszén-bányászatban

A Mecseki Szénbányák földtani szervezetének feladata az utóbbi években jelentősen növekedett. E megnövekedett feladatok teljesítése a személyi, tárgyi és anyagi feltételek nélkül nem is lehetséges. Földtani munka nélkül viszont modern bányászat nem képzelhető el. Célunk az, hogy ezeket az igényeket lehetőség szerint teljesítsük. A földtani munka terén kialakult ráirányultságunk is e köré csoportosul. A mecseki szénmedence földtani sajátosságánál és felépítésénél fogva igen sok egyedi bányászati problémát vet fel, melynek megoldása a rendelkezésre álló szakembergárda idejét és erejét sokszor meghaladja. Ezen szempontok figyelembevételével alakult meg a vállalat jogelődeinél a geológus szolgálat, mely több, mint negyedszázada az igazgatóságon önálló osztállyá alakult. A termelő üzemekben — a termelés nagyságától függően — erős bányaföldtani csoportok jöttek létre, elsősorban napi bányászati (termelési) problémák megoldása érdekében.

Feladatainkat, jogainkat, kötelességeinket és kapcsolatainkat idegen vállalatok, intézmények, főhatóságok, ill. a vállalaton belül is üzemek és társosztályok felé úgyrend szabályozza.

Konkrétabb értelemben vett feladatkörünk elsősorban:

a) bányabeli	} kutatásokkal és szénvagyon-gazdálkodással kapcsolatos munkákat ölel fel.
b) külszíni	

Néhány szót mindegyikről külön-külön:

a) bányabeli munkák

- a/a) A felvételező, ill. alapozó térképészeti és rétegmeghatározó munka
- a/b) Elemző (spekulatív) földtani és
- a/c) értékelő, összesítő (statisztikai) földtani munka.

Úgy érezzük, hogy a földtani munka csak akkor lehet hatékony, vagy azt megközelítő, ha ezen igényeknek eleget teszünk. Megvalósításuk nélkül sem a tervezés, sem a termelés részére megbízható adatokat szolgáltatni nem tudunk, de nélkülük a regionális értelemben vett népgazdasági tervezés számára is egy minden alapot nélkülöző, hiányos adatáramlás indulhat meg. Ez természetszerűleg helytelen értékítéletet teremtené.

Bányabeli tevékenységünk során a vágathajtások napi üteme jelentős. (Éves szinten mintegy 40 km). A biztosítások nem teszik lehetővé az utólagos szelvényezést. A minél pontosabb információszerzés érdekében ezért kísérletez-

tünk némely üzemben geológusok v. geológus technikusok több műszakba való beállításával is.

Bányabeli munkánk másik fontos láncszeme a fúrások telepítése, irányítása és értékelése. Évente mintegy 160 km mennyiséget fúrunk és értékelünk, melynek általában 60%-a kutató fúrás. Ezen fúrások csaknem kizárólag teljes szelvényvel mélyülnek, $\frac{1}{2}$ méterenkénti közetmintavétellel.

Sajnos a kutató fúrások részaránya az egyre növekvő gáz- és tűzveszély leküzdésével kapcsolatban fúrási tevékenység miatt csökken. Kutató fúrásaink közül meg kell említeni azokat a fejtési talpfúrásokat is, amelyek általában többszeletes kifejlődésű telepek esetében a következő szelet megismerését célozzák.

Kutatófúrásainkban karotázsméréseket végzünk, évente mintegy 13—15 e.fm mennyiségben, melyet a Mecseki Szénbányák kutatási osztályának geofizikai csoportja kísérletezett ki, jó eredménnyel. A fúrási tevékenységet az NSZK-ból importált TURMAG fúróberendezéssel végzzük.

Mintegy 100 db ilyen fúróberendezésünk van, melyről az egyik következő előadásban részletesebben hallanak.

Munkánk további jelentős részét, a gázkitörésveszély elleni küzdelem képezi. A hatósági előírások speciális (mecseki) feltételeket szabnak a bányászat és ezen belül a geológus számára. Az ezzel kapcsolatos munkák lényeges technikai segédeszköze azok a kis kapacitású fúróberendezések, melyek a prevenciók célokat szolgáló fúrásokat évente több 10 e.fm-számra fúrják üzemünkben.

A mecseki szénmedencében igen lényeges munka a telepazonosítás. A műreérdeemes telepek tömkelegében (Komlón 9, Pécsent 15 lefejtendő telep) a helyes művelés és biztonsági rendszabályok kialakítása érdekében döntő fontosságú. A meddőközetek egyveretősége igen sokszor nehéz helyzet elé állít bennünket. Márpedig az aláfejtések megakadályozása, a biztonsági rendszabályok betartása a fejtések gépesítésével kapcsolatos célkitűzések alapvetően igénylik a telepek azonosságának megállapítását. Sajnos kevés az olyan szintjelző közetanyagunk, melynek alapján egy-egy telep, vagy telepcsoport egymástól jól elkülöníthetővé válik.

Igen lényeges bányabeli munka továbbá a szentelepek minőségi paramétereinek ismerete. A MEO-val kialakult kapcsolat folytán a földtani adatokat (telepszelvényeket) rendszeresen rendelkezésükre bocsátjuk, mely alapját képezi nemcsak a minőségi adatok regisztrálásának, hanem a termelési tervek összeállításában is döntő szerepe van. Bányabeli munkánk során

természetszerűleg feladataink közé tartoznak a vízvédellel, ill. vízgazdálkodással kapcsolatos munkák is. Jóllehet száraz bányáink vannak, az időszakos vízhozáfolyások kellő fogadása sokszor nem kis feladatot jelentenek számunkra.

b) Külszíni kutatással kapcsolatos munkák; logikai sorrendben, melyet döntő mértékben a gyakorlat igényel. Geofizikai mérések megtervezésében való részvétel (érdekelt szervekkel közösen).

Kutató fúrások helyeinek tervezése, műszaki ellenőri teendőinek ellátása. Nem akarok számokat mondani sem fm-ben, sem Ft-ban, csupán egyet említenék meg. Az utolsó 5 évben a külszíni kutatási munka ismét fellendült. Eddigi eredménye 53 db kismélységű fúrás telepítésével hosszabb távra sikerült megalapoznunk az 5 évvel ezelőtt létrejött külfejtési üzemünk szénvagyongazdálkodását; másik, melyet hadd jelentsek be itt is; Máza-Dél területe, melynek híre (jó híre) országhatáron túlra is eljutott.

Hadd mondjak köszönetet ezúttal főhatóságainknak és az OFKFKV-nak, melyek szellemi, erkölcsi és anyagi támogatást sem kímélve dolgoztak együtt velünk, hogy ez a máris szépnek mutakozó eredmény megszületése elindulhatott. A kutatási terv elkészítését bányaföldtani osztályunk végezte.

Szándékosan hagytam utoljára a szénvagyongazdálkodással kapcsolatos feladatainkat. Csak a működő üzemek területén 70 db készletszámtáji térképünk van, ezek folyamatos karbantartása, kiegészítése erőnket nemegyszer meghaladja, s az idevonatkozó rendelkezések szerinti munkaráfordítás sokszor nincs arányban a várható haszonnal. A rendelkezéseknek megfelelően

a mérlegalapadatokat összeállítjuk mi is, más vállalatokhoz hasonlóan, s azt továbbítjuk összesítés céljából. A közel és távlati termelési és fejlesztési tervek összeállításához a mindenkori vállalati házi dokumentációt használjuk fel alaplárisul.

Végül néhány adat:

A hárommillió tonnát termelő 7 üzemen kívül (3 millió t/év termelés összesen) 9 szabad terület és 21 reménybeli területünk van.

Vállalaton belül 17 fő geológusmérnök, 17 fő technikus, mintegy 130 fő fúrómester és fúrómunkás dolgozik. A Mecseki Szénbányák Igazgatóságának bányaföldtani osztálya 5 főből áll (3 főmérnök és 2 fő technikus), a működése a műszaki fejlesztési főmérnök hatáskörébe tartozik. Tevékenysége összefoglalva néhány szóban: külszíni kutatások tervezése, szervezése és irányítása, műszaki ellenőri teendők ellátása, vállalati szintű szénvagyongazdálkodás, különös tekintettel a termelési tervekhez elengedhetetlenül szükséges szénvagyongazdálkodás biztosítása. Az osztály élén osztályvezető főgeológus áll, kinevezett osztályvezető-helyettessel.

Az üzemi földtani csoportok vezetője kinevezett üzemi főgeológus. Az esetek döntő többségében geológusmérnök. A földtani csoport általában a főmérnökhelyettes alá tartozik. Az üzem nagyságától függően geofizikai részleg is működik, akik a földtani kutató munkából szintén kiveszik részüket, tevékenységükről előadást is hallanak.

Köszönöm türelmüket, köszönöm, hogy meghallgattak, a feltett kérdésekre szívesen válaszolok!